

ივანიშვილი: „ხელისუფლებაში მოსვლის შემთხვევაში...“

როგორ უნდა მოხდეს „კონფლიქტური ურთიერთობების მოლაპარაკებების პროცესად გრანსფორმირება“?

მარი ოთარაშვილი

1 ნოემბერს, ბიძინა ივანიშვილის პრესკონფერენციაზე, „სინერგია“ არ მიეცა საშუალება, მისთვის შეკითხვები დაესვა. თუმცა, მოგვიანებით, ჩვენ მიერ გაგზავნილ შეკითხვებს მან წერილობით უპასუხა.

„ვფიქრობ, საერთაშორისო თანამეგობრობის მონაწილეობითა და მხარდაჭერით უნდა შეიქმნას დიალოგის რეჟიმი როგორც რუსეთთან, ასევე, აფხა-

ზურ და ოსურ მხარეებთან. ჩვენ მათთან საგნობრივი მოლაპარაკებები უნდა ვაწარმოოთ როგორც უსაფრთხოების გარანტიების, ასევე, სამოქალაქო საზოგადოებების ურთიერთობათა ხელშეწყობის საკითხებზე; აღვადგინოთ ნდობა“, - აღნიშნავს ბიძინა ივანიშვილი.

- როგორ წარმოგიდგენიათ აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში სახელმწიფო იურისდიქციის აღდგენის პერსპექტივა: ეს მოხდება რუსეთთან ურთიერთობების

„ხელისუფლებაში მოსვლის შემთხვევაში, არ ვაპირებ, ყოველდღიურად ვუკიჟინო აშშ-სა და ევროკავშირს, დაუყოვნებლივ გააძევოს რუსეთი ოკუპირებული რეგიონებიდან და ამით ჰრობლემის მოგვარებაზე მუშაობის ილუსია შევუქმნა ჩემს ხალხს“.

დალაგებით, თუ თვითონ აფხაზეთთან და ოსებთან მშვიდობიანი მოლაპარაკებების დაწყებით?
რასაკვირველია, ამ საკითხებზე გარკვეული ხედვა მაქვს და

საჭიროდ მიმაჩნია პოზიციების უფრო დეტალური შეფერვა ექსპერტთა გაერთიანებასთან. თუმცა, ზოგადად ვიტყვი, რომ ხელისუფლებაში, დღემდე გადადგმული ნაბიჯების გამო,

პრაქტიკულად დაკარგა აფხაზეთთან - ისევე, როგორც ოსებთან პირდაპირი მოლაპარაკების შესაძლებლობა.

დასასრული 80-2 გვირდებო

გურამ ოდიშარია: „ომამდევ, ომის პერიოდშიც და მის შემდგომაც ჩემთვის უმთავრესი ღირებულება ადამიანია“

მარი ოთარაშვილი

„დარწმუნებული ვარ, არსებობს ნერტილი სივრცეები, რომელიც აფხაზეთსა და ქართველებს, ქართველებსა და ოსებს ერთმანეთს შეახვედრებს. მისი მიგნება მხოლოდ ორმხრივი სურვილის, ორმხრივი ძიების შედეგად შეიძლება შეიქმნას“, - „სინერგია“ გათვალისწინებულ ინტერვიუს წინააღმდეგ გურამ ოდიშარიასთან.

- როგორ წარმოგიდგენიათ საქართველოს კონფლიქტურ რეგიონებში სახელმწიფო იურისდიქციის აღდგენის პერსპექტივა? როგორ ფიქრობთ, რა კონკრეტული ნაბიჯები უნდა გადადგას საქართველოს ხელისუფლებამ კონფლიქტების გადაწყვეტისთვის? რა უნდა გაითვალისწინოს მან?

„უკვე თხუთმეტი წელია, რაც აფხაზეთთან მოლაპარაკებების პროცესში სახალხო დიპლომატიის ეგიდით ვარ ჩართული. თავად სახელმწიფოს მონაცემები ქართველებსა და აფხაზებს შორის, მისი იურიდიული სტატუსი, იმის გარკვევა, თუ როგორი უნდა იყოს მათი სახელმწიფო, პირადად ჩემთვის, კვლევის საგანი არასოდეს ყოფილა. მაგრამ ვიცნობ 10-მდე კონცეფციას, სადაც

„არ ვიცი, რომელი კანონი აძლევს სახელმწიფოს იმის უფლებას, რომ გაუბედურებული ადამიანი დიდი ხნის წინათ ამორტიზებული შენობიდან სპეცრაზმით გამოიღვინოს და კიდევ ერთხელ ჩააგდოს განსაცდელში“.

ქართველებისა და აფხაზების თანაცხოვრების მოდელია გან-

ხილული. მართალია, ყოველივე ეს გულდასმით წავიკითხე, მაგ-

რამ მიმაჩნია: რაც უნდა კარგი კონცეფცია არსებობდეს, მათზე

სერიოზული მსჯელობა მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, თუკი მოლაპარაკებების მაგიდას ორივე მხარე მიუჯდება. პირველ რიგში, ქართველებსა და აფხაზებს, ქართველებსა და ოსებს შორის დიალოგისთვის შესაბამისი სივრცე უნდა შეიქმნას. სხვა შემთხვევაში, კონცეფციების წერისა და მათი განხილვის აზრს, უბრალოდ, ვერ ვხედავ.

- თქვენ ამბობთ, რომ უპირველესად, უნდა დაინიშნოს დიალოგი ქართულ და აფხაზურ, ქართულ და ოსურ მხარეებს შორის. რა მნიშვნელობას ანიჭებთ რუსეთის ფაქტორს, რომლის სამხედრო ბაზებზეც აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიაზეა განლაგებული? ამ ფაქტორის გათვალისწინებით, რუსეთის გვერდის ავლით აფხაზეთთან და ოსებთან დიალოგი რა თვისობრივ ზეგავლენას მოახდენს კონფლიქტის გადაწყვეტაზე?

„ხალხებს შორის დიალოგის წარმართვა ყოველთვის შესაძლებელია. ქართველები ხშირად გადადიან აფხაზეთში მეგობრებისა და ნათესავების მოსანახულებლად. ადამიანები ერთმანეთს ვერსად გაეცდებიან.“

დასასრული 80-2 გვირდებო

კობა სუბლიანი: „ყველაფერს ისე ვაკეთებთ, როგორც წესი გვპარნახობს, ჭორებზე კი არ ვრეაგირებთ“

ინტერვიუ საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლგოლვილთა მინისტრ კობა სუბლიანთან

- ბატონო კობა, როცა დევნილთათვის ბინების მშენებლობა და ფართების დაკანონება დაიწყო, ითქვა, რომ ეს პროცესი 2011 წლის ბოლოს დასრულდება. რა ეტაპზეა ეს პროცესი და მონერხდება თუ არა წლის ბოლომდე დევნილთა სრული დაკმაყოფილება?

- 2011-ში დაკანონების პროცესი უნდა დასრულდეს, ჩასახლების პროცესი კი კიდევ დიდხანს გაგრძელდება. დაკანონება სხვა და ჩასახლება - სხვა. ჩასახლებას გაცილებით მეტი დრო სჭირდება, დაკანონება კი მხოლოდ საბუთების გაფორმებას გულისხმობს. უკვე დაკანონებულია ფართების 80%, დარჩენილი 20%-ის დაკანონება კი, ვფიქრობ, წლის ბოლომდე დასრულდება. სახელმწიფო ობიექტებიდან ყველა დაკანონდა, კერძოს კი ვერავის დაფუძნაობაა, რადგან სხვისია. ასევე ვერავის დაფუძნაობა ავარიულ შენობებს, რადგან ისინი საცხოვრებლად უვარგისია და უსაფრთხოების გარანტიას ვერავის მივცემთ. ზოგ შემთხვევაში თვითონ კერძო მესაკუთრემ შესთავაზა ოჯახებს თანხა 10 000 ლარის ოდენობით. თუ დევნილები ამ თანხაზე უარს ამბობენ, მათ ბინებით ჩვენ რეგონებში ვაკმაყოფილებთ.

- ძირითადად სად აშენდა და კიდევ სად იგეგმება მათთვის ახალი საცხოვრებელი აშენება? რა თანხა დაიხარჯა ამ პროცესისთვის სადაღვისოდ?

- იგეგმება ახალი ბინების მშენებლობა ზუგდიდში. ნოემბრის ბოლოსთვის დასრულდება მშენებლობა წყალტუბოში. მთლიანად დასრულდა არა მარტო მშენებლობა, არამედ ჩასახლებაც ფოთში. ეს ნულიდან დაწყებული მშენებლობები იყო. გარდა ამისა, რაც ობიექტებზე შენობების კარკასები არსებობდა და ჩვენ მშენებლობა ბოლომდე მივიყვანეთ. ასე იყო მარტვილში, აბაშაში, ზუგდიდში, ჩაქვიში, ქობულეთში, გურჯაანში, ლაგოდეხში, ახალციხესა და რამდენიმე სხვა ქალაქში. ასეთი შენობების რეაბილიტაცია და ინდივიდუალური გამორიცხველიანება 90 000 000 ლარი დაჯდა, რაც 179 კოლექტიურ ცენტრს და 6285 ოჯახს უდრის. რაც შეეხება ნულიდან დაწყებული მშენებლობას, პროცესი ჯერ კიდევ გრძელდება და ზუსტი ციფრის დასახელება ჯერ ვერ მოხერხდება.

- საქართველოსა და გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის მთავრობებს შორის ფინანსური თანამშრომლობის შესახებ გაფორმებული შეთანხმების

თანახმად, გერმანიის მთავრობა იძულებით გადაადგილებული პირების საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესებისთვის საქართველოს გრანტის სახით 4 მლნ ევროს გამოუყოფს. თუ შეგიძლიათ, გვითხრათ, როდის გადმოირიყნება აღნიშნული თანხა და რომელ რეგონებში აშენდება დევნილებისთვის საცხოვრებელი ფართები?

- ეს თანხა ნულიდან მშენებლობას მოხმარდება. ეს იქნება ათი კორპუსი უშუალოდ ზუგდიდში. თუ როდის გადმოირიყნება თანხა - ფინანსთა სამინისტროს კომპეტენციაა, რადგან მოლაპარაკება მასთან გაიმართა.

- თბილისიდან დევნილთა მასობრივმა გასახლებამ ქვეყანაში დიდი გამოხმაურება გამოიწვია. დასრულებულია თუ არა ეს პროცესი და რა მდგომარეობაა გასახლებულთა ახალი ფართების დაკმაყოფილების კუთხით?

- ეს არა ღია ცის ქვეშ გასახლება, არამედ იურიდიული თვალსაზრისით სწორედ ცაში გამოკიდებული დევნილებისთვის გაკეთებული საქმეა და დევნილთა მხოლოდ იმ კატეგორიას ეხება, რომელიც სხვის კუთვნილ ან ავარიულ შენობებში ცხოვრობს, რომელთაც ჩვენ, ბუნებრივია, ვერ დაუკავონებთ. ჩვენ მათ სხვა საცხოვრებელ ფართს ვთავაზობთ. ვიმეორებ, დააკანონეთ ყველა ობიექტი, სადაც ცხოვრება შეუძლებელი იყო და სახელმწიფოს ეკუთვნოდა, ავარიულს და

სხვის კუთვნილს კი ფიზიკურად ვერ დავაკანონებდით. ამას ჩვენი ოპონენტები სხვაგვარად აფასებენ, რამდენიმე ორგანიზაციაც, მაგრამ ჩვენთვის მთავარი დევნილების შეფასებაა. გარკვეული დროის შემდეგ ისინი თავადაც ხვდებიან, რომ ეს მათთვის კეთდება. ნებისმიერ მათგან რომ მიაკითხოთ და ადგილზე გაეცნობით სიტუაციას, ნახავთ, რომ შეიძლება, იქ იდეალური მდგომარეობა არ იყოს, მაგრამ უკეთესია, ვიდრე მანამდე ჰქონდათ და რაც ყველაზე მთავარია, ეს უკვე მათი საკუთრებაა, რომელსაც ველარაგინ წაართმევს. ამ პროცესს მუდმივად აკვირდებიან გაერო, ევროკავშირის მონიტორინგის მისია და დევნილთა უფლებების დამცველი სხვა ორგანიზაციები.

- ზოგადად, რა ვადებია განსაზღვრული ფართების დაკანონებისთვის?

- აქ რაიმე კონკრეტული ვადა გათვალისწინებული არ არის. საუბარია მხოლოდ იმ პერიოდზე, რომელიც გადაფორმების პროცედურებს სჭირდება. პირველ რიგში ძველი ფართების დეკანონება ხდება, შემდეგ კი - ნულიდან აშენებული ფართებისა, რის შემდეგაც ბინა მთლიანად დევნილის საკუთრებაში გადადის. დევნილს შეუძლია, იცხოვროს ამ ბინაში, ან, სურვილის შემთხვევაში, გაყიდოს იგი.

- არსებობს თუ არა რაიმე გეგმა ნაქირავებ ბინებში და ნათესავებთან მცხოვრებ დევნილებისთვის?

- კონკრეტული გეგმა არსებობს და მისი ნახვა თქვენც შე-

გიძლიათ. მაგრამ ამ ეტაპზე ფართებით მხოლოდ იმ დევნილებს ვაკმაყოფილებთ, რომლებიც კომპაქტურ ჩასახლებებში ცხოვრობენ. ნათესავებთან მცხოვრები დევნილების დაკმაყოფილება ამ პროცესის დასრულების შემდეგ დაიწყება. ფართების გადაცემა მათთვისაც იგეგმება. იმ შემთხვევაში, თუ დევნილები ბინით დაკმაყოფილებაზე უარს იტყვიან, სურვილის შემთხვევაში ბოლო ეტაპზე შესაძლებელია მათი თანხით დაკმაყოფილება.

- საუბრობენ ფოცხოში ეხლანა ჩასახლებული დევნილების კვლავ გადასახლებაზე, რაც გეგურშესზე დაგეგმილ სამუშაოებს უკავშირდება...

- ეს სიცრუეა, მათ გამოსახლებას არაფერი აპირებს. ეს ფართები მათ საკუთრებაში გადაეცემა და მათი გადასახლება, რას უზამენ და სად წავლენ. შეუძლიათ, თავად გაყიდონ, რადგან მათია.

- რაც შეეხება დენის დავალიანებების თემას, რომელიც ათასობით ლარს შეადგენდა, მოუწევთ თუ არა დევნილებს ამ თანხის გადახდა და გამორიცხველიანების შემდეგ როგორ გადაიხდიან ისინი გადასახადს?

- ძველი დავალიანებები ყველას ჯერ კიდევ მაშინ ჩამოეჭრა, როცა მე ახალი დანიშნული ვიყავი. რაც შეეხება გამორიცხველიანების შემდგომ გადახდის წესს, დევნილები თანხას სხვა მოქალაქეების მსგავსად გადაიხდიან იმისად მიხედვით, რამდენ ელექტროენერგიას მოიხ-

მარენ. მოგეხსენებათ, აქამდე კომპაქტურად ჩასახლებულ დევნილებს ელექტროენერგიის საფასური ყოველთვიური დახმარებიდან ეჭრებოდათ და 28-ის ნაცვლად, 22-ს იღებდნენ. ის დევნილები კი, რომლებიც საკუთარი სახსრებით ან ნათესავებთან ცხოვრობდნენ და შესაბამისად, მოხმარებული ელექტროენერგიის ფულს თვითონ იხდიდნენ, დახმარების სახით თვიურად 28 ლარს იღებდნენ. გამორიცხველიანების პროცესის დასრულების შემდეგ ყველა დევნილი ყოველთვიურად 22-ის ნაცვლად, 28 ლარს აიღებს. ის 6 ლარი კი, რომელიც მათ დენის გადასახადის სახით ეჭრებოდათ, დევნილებს ანგარიშზე დაუჯდებათ.

- საუბრობენ იმაზეც, რომ დევნილთა ფართებით სრულად დაკმაყოფილების შემდეგ მათ დევნილის სტატუსს მოუხსნიან. რამდენად შეესაბამება ეს სიმართლეს?

- ძალიან მოკლეფეხიანი ჭორია, რადგან სტატუსის მოხსნა დევნილთა დაბრუნებამდე ვერ მოხდება.

- დევნილები, რომლებიც რეგონებში ახალ საცხოვრებელ ფართებს ელოდებიან, ჩივიან, რომ ხალხი, რომელიც აღწერაზე დადის, სიამში მათი ოჯახის წევრების მხოლოდ ნაწილს წერს, ოჯახის ის წევრები კი, რომლებიც აღწერის მომენტში სახელში არ იმყოფებიან, სიამში ვერ ხვდებიან. რა ბედი ელის დევნილთა ამ კატეგორიას და ხდება თუ არა ეს საბინისტროსთან შეთანხმებით?

- ნებისმიერ კომპაქტურ ჩასახლებაში ხორციელდება იმის კვლევა, რეალურად ცხოვრობს თუ არა ესა თუ ის დევნილი ამ ადგილზე, რამდენ ადგილსაა იგი ჩანერილი და ა.შ. ვინც რეალურად ცხოვრობს, ფართებით უკვე კმაყოფილებდა. დაკმაყოფილებიან ისინიც, ვინც არ ცხოვრობს, მაგრამ ეს უკვე შემდგომ ეტაპზე განხორციელდება და თუ ვინმეს რამე ეკუთვნის, არავის დაეკავლება. ასე, რომ ყველაფერს ისე ვაკეთებთ, როგორც წესი გვკარნახობს, ჭორებზე კი არ ვრეაგირებთ.

- როდის გადადის თქვენი სამინისტრო გორში?

- ალბათ, გაზაფხულზე, ან ზაფხულისთვის.

- დადის ჭორები, რომ შესაძლოა, სხვა უწყებაში გადაიყვანონ სამუშაოდ. რამდენად ახლოსაა ეს რეალობასთან?

- ეს ჩემზე უკეთ თქვენ იცით. მე ასეთი ინფორმაცია არ მაქვს.

ირინა არდაშელია
საინფორმაციო
სააგენტო „პირველი“

შესწორება

გაზეთ „სინერგია“ 2011 წლის 3 ოქტომბრის ნომერში გამოქვეყნდა ინტერვიუ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის იურისტ ნონა ქურდიანიძისთან, სათაურით: „იურიდიული დახმარებისთვის ძირითადად, გამოსახლებული დევნილები მოგვმართავენ“. ინტერვიუში ქურდიანიძის ერთ-

ერთი შეკითხვა ეხებოდა 2011 წლის იანვარ-ზაფხულში საბაგ-შვო ბაგა-ბაღების შენობებიდან დევნილების გამოსახლების თემას.

ინტერვიუში დასმულ შეკითხვაზე ნ. ქურდიანიძემ პასუხობს, რომ „ბაგა-ბაღები არ წარმოადგენს კოლექტიური ცენტრის სტატუსის მქონე ობიექტებს“. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში რესპონდენტს მხედველობაში ჰქონდა არა სა-

ერთოდ, დევნილებით დასახლებული ბაგა-ბაღების სტატუსი, არამედ მხოლოდ ის ბაგა-ბაღები, საიდანაც 2011 წლის ზამთრისა და ზაფხულის თვეებში მოხდა დევნილთა გამოსახლება.

რედაქცია ბოდიშს უხდის გაზეთის მკითხველებს და შეგობული უზუსტობისთვის და იმედს გამოთქვამს, რომ იმ დევნილებში, რომლებიც კომპაქტური ჩასახლების სტატუსის

მქონე ბაგა-ბაღში ცხოვრობენ, ეს უზუსტობა დაბნეულობას არ გამოიწვევს.

იურისტი კიდევ ერთხელ აღნიშნავს: „საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს განმარტებით, 2011 წელს გამოთავისუფლებულ შენობათა უმრავლესობა არ წარმოადგენდა დევნილთა კომპაქტური განსახ-

ლების ობიექტს და ისინი ენ. დროებით თავსაფრთხი იყო. სამინისტროს განმარტებით, ასეთ შენობებში დევნილები ცხოვრობდნენ თვითნებურად და შესაბამისად, კანონი მათი გამოსახლების საფუძველს იძლეოდა. თუმცა, გამოსახლების შემთხვევაში, შენობის სტატუსის მიუხედავად, სახელმწიფო ვალდებულია, დევნილს ადეკვატური საცხოვრებელი ფართი შესთავაზოს.“

პროექტი დევნილთა ინტეგრაციის დასაცავად

დასრულდა პროექტი - „თანამშრომლობა იძულებით გადაადგილებულ პირთა (იგპ-თა) ინტეგრაციის ადვოკატირებისა და სწრაფი რეაგირებისათვის“. მას „ნაციონალიზმისა და კონფლიქტების კვლევის ინსტიტუტი“ ქსელ „სინერჯიაში“ გაერთიანებულ ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობით ახორციელებდა.

პროექტი ხორციელდებოდა აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის (EWMI) პროგრამის - „საქართველოში საჯარო პოლიტიკის, ადვოკატირებისა და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების“ (C-PAC) ფარგლებში, ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) დაფინანსებით.

პროექტი სამეგრელოსა და იმერეთის რეგიონებში მიმდინარეობდა და ჰქონდა ორი ძირითადი ამოცანა: პირველი - დევნილებისთვის უფრო ხელმისაწვდომი გაგვინა და სამეგრელოსა და იმერეთის რეგიონებში მოქმედი სახელმწიფო სტრუქტურები, რომლებიც დევნილთა საკითხებზე მუშაობენ; და მეორე - გაველრმავებინა ამ უწყებებთან თანამშრომლობა, რათა უფრო ეფექტურად დავეხმაროთ ჩვენთვის საერთო მიზნობრივ ჯგუფს.

პირველი ამოცანა შემდეგ გარემოების ეფუძნება: რეგიონში, დევნილთა საკითხებზე რამდენიმე სახელმწიფო უწყება მუშაობს: საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს სამმართველოები, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენლები, ადგილობრივი თვითმმართველობის უწყებები (ზუგდიდის მუნიციპალი-

ტეტის საკრებულო და გამგეობა, ქუთაისის მერია). ხშირ შემთხვევაში, დევნილებისთვის უცნობია, რომელი უწყებაა ამა თუ იმ პრობლემის ადრესატი და ამის გამო, ხშირად, ზუსტი მიმართულების აღებამდე, დიდ დროსა და ენერჯიას

ხარჯავენ. საბოლოოდ, ეს გაურკვეველობა უარყოფითად აისახება დევნილთა აქტიურობაზე და სახელმწიფო სტრუქტურების მიმართ ნდობაზე.

ამ პრობლემის აღმოფხვრის მიზნით, ასევე, პროექტის ფარგლებში გამოიცა ბროშურა „ჩვენი გზამკვლევი“. მასში სახელმწიფო სტრუქტურების ფუნქციათა მატრიცაც არის დართული.

რაც შეეხება მეორე ამოცანის საფუძველს: ქსელ „სინერჯიაში“ შემავალ ორგანიზაციებს სახელმწიფო უწყებებთან თანამშრომლობის მრავალწლიანი გა-

მოცდილება აქვთ. ამ გამოცდილებამ გვიჩვენა, რომ, როდესაც კოორდინირებულად ვმოქმედებთ, გაცილებით უკეთეს შედეგებს ვაღწევთ.

ჩვენ დავსვით კითხვები: რა უნდა გავაკეთოთ თანამშრომლობის ეფექტურობის ამაღლებისთვის; ამ მხრივ, როგორია ჩინოვნიკების მოტივაცია; როგორ აფასებენ საკუთარ და არასამთავრობო სექტორის რესურსებს, კოორდინაციის საკითხებს და სხვა. ამ შეკითხვებზე პასუხის გასაცემად ეტაპობრივად ვიმუშავებთ. ყველა უწყებისთვის შე-

ვადგინეთ ენ. მოსამზადებელი კითხვარი; ჩინოვნიკებთან შედგა 9 ვრცელი, ამომწურავი ინტერვიუ; რეგიონებში ჩავატარეთ სამუშაო შეხვედრები და კონსულტაციები; გაკეთდა ამ ეტაპების ცალკეული და ერთობლივი ანალიზი; ქუთაისში ჩავატარეთ შემაჯამებელი შეხვედრა.

ჩვენთვის მნიშვნელოვანია შენიშვნები და კრიტიკა, რომელიც სახელმწიფო მოხელეებისგან მოვისმინეთ. ეს იმაზე მიუთითებს, რომ ისინი არასამთავრობო სექტორს პარტნიორად აღიქვამენ.

პროექტის ყველა ეტაპზე უცვლელი იყო ჩვენი მესიჯი - ქსელ „სინერჯიის“ წევრი ორგანიზაციები დაინტერესებულნი არიან, ითანამშრომლონ სახელმწიფო სტრუქტურებთან, ვინაიდან ამ გზით საერთო მიზნობრივ ჯგუფს - აფხაზეთიდან დევნილებს ვეხმარებით.

ვფიქრობთ, რომ პროექტმა წვლილი შეიტანა დევნილთა საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო სტრუქტურებსა და არასამთავრობო ორგანიზაციებს შორის ნდობისა და თანამშრომლობის მოტივაციის გაძლიერებაში, კონკრეტული ნაბიჯების დასახვაში.

მოცემული შესაძლებლობებისთვის მადლობას ვუხდით აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტსა და ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს.

მარინა ფაღავა,
პროექტის კოორდინატორი

სახალხო დამცველის ოფისს განცხადებით, უმრავლეს შემთხვევაში, იძულებით გადაადგილებული პირები მიმართავენ

„დევნილთა პრობლემის გადაჭრის პირობად მხოლოდ რეაბილიტირებული შენობები ვერ ჩაითვლება. ინფრასტრუქტურა, ადგილობრივი თვითმმართველობასთან ხელმისაწვდომობა, დასაქმების პრობლემა - ეს უმნიშვნელოვანესი საკითხებია, რასაც სახელმწიფო განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს“. - დევნილთა პრობლემების შესახებ „სინერჯიას“ ომბუდსმენის ოფისის მართლმსაჯულების დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე - სოფო ბენაშვილი და კოორდინატორი დევნილთა საკითხებში - სალომე ქუსიკაშვილი ესაუბრნენ.

სახალხო დამცველის ოფისში შემოდის როგორც 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის შედეგად იძულებით გადაადგილებულ პირთა, ასევე, 90-იანი წლების კონფლიქტების შედეგად დევნილთა განცხადებები.

კერძო სექტორსა და კოლექტიურ ცენტრებში მცხოვრები დევნილების მდგომარეობაზე, მათ პრობლემებზე რა შეგიძლიათ, გვითხრათ?

კერძო სექტორსა და კოლექტიურ ცენტრებში მცხოვრები დევნილები განსხვავებული პირობებში იმყოფებიან და, შესაბამისად, მათი პრობლემებიც განსხვავებულია. მათ საჭიროებებიც განსხვავებულია. მაგალითად, კერძო სექტორის დევნილების უმრავლესობის მოთხოვნა თავშესაფრით უზრუნველყოფაა. დევნილები, რომლებიც მოგმართავენ, აცხადებენ, რომ აღარ აქვთ ქირის გადახდის საშუალება, საცხოვრებლის გარეშე რჩებიან და თავშესაფარს ითხოვენ.

კერძო სექტორში მცხოვრები დევნილების საცხოვრებელი უზრუნველყოფა და დახმარებას სახელმწიფო სტრატეგია და მისგან გამომდინარე სამოქმედო გეგმა ითვალისწინებს. თუმცა, იმის გამო, რომ სამოქმედო გეგმით განსაზღვრულ ვადებს სახელმწიფო ჩამორჩება, კერძო სექტორის დევნილთა საცხოვრებელი უზრუნველყოფის პროცესი ჯერ კიდევ არ დაწყებულია. თავდაპირველი გეგმის მიხედვით, იგი უნდა დაწყებულიყო 2010 წელს, შემდეგ - 2011 წლის მარტში.

ასე რომ, კერძო სექტორის დევნილების საცხოვრებელი უზრუნველყოფა დღეს უშედეგო პრობლემაა.

რა არის მათი საცხოვრებელი

უზრუნველყოფის გაქიანურების მიზეზი?

ამის მიზეზი შეიძლება იყოს ის, რომ კომპაქტური ცენტრების პრაგმატიზაცია - რეაბილიტაციის პროცესი არ დამთავრებულია. გარდა ამისა, არანაირი მოსამზადებელი სამუშაოები არ არის დაწყებული იმისათვის, რომ კერძო სექტორის დევნილების საცხოვრებელი დაეწყოს დაიწყო. ამისთვის არ არსებობს ზუსტი მონაცემთა ბაზა. სახალხო დამცველის ანგარიშში სწორედ ამ ბაზის აუცილებლობაზეა გამაზივებული ყურადღება. უნდა განისაზღვროს, კონკრეტულად, რომელი სახელმწიფო სტრუქტურის მონაცემებზე დაყრდნობით, რა კრიტერიუმების მიხედვით უნდა მოხდეს კერძო სექტორის დევნილთა დაყოფა: კერძოდ, ვის აქვს ფართი კერძო საკუთრებაში ფართი და ვის - მხოლოდ მიწა. პასუხი ჯერ კიდევ ბევრ კითხვაზეა გასაცემი.

კერძო სექტორის დევნილთა განცხადებები, თავშესაფრის გარდა, უკავშირდება მათ მატერიალურ მდგომარეობას, ჯანმრთელობის პრობლემებს. არაერთხელ გავჩინეთა შუამდგომლობა მათთვის ერთჯერადი ფულადი დახმარების გასაცემად.

რაც შეეხება კოლექტიურ ცენტრებში მცხოვრებ დევნილებს:

სახალხო დამცველის საპროცესო ანგარიშის დიდი ნაწილი სწორედ კოლექტიურ ცენტრებში მცხოვრებ დევნილთა საცხოვრებელი ფართების რეაბილიტაცია-პრივატიზების საკითხს და, ზოგადად, ამ პროცესის მიმდინარეობას ესება. ანგარიში მომზადებულია გავროს - ლტოლვილთა უმაღლესი კომისარიატის მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში. მას ომბუდსმენის ოფისი 2010 წლის იანვრიდან ახორციელებს.

აღნიშნული პროექტის ფარგლებში, საქართველოს მასშტაბით, 6 მონიტორინგეაქცია იხორციელდა თბილისში, გორში, ქუთაისში, ზუგდიდსა და ბათუმში. მონიტორინგი მუდმივად ახორციელებენ მონიტორინგის კოლექტიური განსახლების ობიექტებში. ისინი მუშაობენ კითხვარების საშუალებით, დევნილებს ადგილზე უწევენ იურიდიულ კონსულტაციას, აწვდიან მათთვის საინტერესო ინფორმაციას დევნილთა უფლებების შესახებ. ასევე, მონიტორინგი ახდენენ დევნილთა ინდივიდუალური პრობლემების იდენტიფიცირებას და, იმ შემთხვევაში, თუკი კონკრეტული პრობლემა სახალხო დამცველის აპარატის რეაგირებას ითხოვს, საქმე ჩვენს ოფისს გადაეცემა.

თუმცა, ცხადია, ჩვენ მხოლოდ მონიტორინგით არ შემოვიფარდებით: ომბუდსმენის ოფისის ერთ-ერთი დეპარტამენტი უშუალოდ დევნილთა საკითხებზე, მათი განცხადებების მიღებაზე მუშაობს. ასევე, შეგახსენებთ, რომ დევნილთა განსახლება/გამოსახლების პროცესში დევნილთა უფლებების შელახვის შემთხვევების დაფიქსირების მიზნით, ჩვენს ოფისში მუდმივად მუშაობს დამატებითი დეპარტამენტი. მისი მუშაობის მიზანმიმართული შედეგებიც, როგორც თქვენთვის ცნობილია, მათი განცხადებების მიხედვით, უშუალოდ დაეცემა სახალხო დამცველის ოფისს.

რებას და, იმ შემთხვევაში, თუკი კონკრეტული პრობლემა სახალხო დამცველის აპარატის რეაგირებას ითხოვს, საქმე ჩვენს ოფისს გადაეცემა.

თუმცა, ცხადია, ჩვენ მხოლოდ მონიტორინგით არ შემოვიფარდებით: ომბუდსმენის ოფისის ერთ-ერთი დეპარტამენტი უშუალოდ დევნილთა საკითხებზე, მათი განცხადებების მიღებაზე მუშაობს.

ასევე, შეგახსენებთ, რომ დევნილთა განსახლება/გამოსახლების პროცესში დევნილთა უფლებების შელახვის გამო, ომბუდსმენმა შესაბამისი უწყებებს დაუყოვნებლივ მიმართა რეკომენდაციით: ვფიქრობთ, ძალიან მნიშვნელოვანია, შემუშავდეს მექანიზმები, რათა მსგავს შემთხვევებში დევნილთა უფლებები დაცული იყოს.

ძალიან ბევრ დევნილს, რომელთა განსახლებაც თბილისიდან რეგიონში უკვე განხორციელებდა, აინტერესებს, როდის დაუკანონდება ახალი საცხოვრებელი ფართი. მაგალითად, ნეაქტუბოიდან და ზუგდიდიდან ფოთში განსახლებული დევნილებისთვის, როგორც თავად ამბობენ, ძალიან მნიშვნელოვანია ბინების დროულად დაკანონება, რათა ბანკიდან იპოთეკის წესით (საკუთრების გარანტიით), სესხი აიღონ და საარსებო წყარო გაუჩნდეთ.

რაც შეეხება დევნილებისთვის გადამცემული ალტერნატიული ფართების დაკანონებას და, მათ შორის, ფოთში განსახლების შემთხვევაში: საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს ინფორმაციით, დევნილებს ეს ფართები საკუთრებაში გადაეცემა.

ნებას და, მათ შორის, ფოთში განსახლების შემთხვევაში: საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს ინფორმაციით, დევნილებს ეს ფართები საკუთრებაში გადაეცემა.

როგორც დევნილები აღნიშნავენ, განსახლების პროცესში ერთ-ერთი მთავარი პრობლემა მათთვის არაადეკვატური საცხოვრებელი ფართის შეთავაზებაა. რას იტყვით ამასთან დაკავშირებით?

საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, დევნილის განსახლება ხდება მისი წერილობითი თანხმობის საფუძველზე - ისეთ ალტერნატიულ ფართზე, რომელიც არ აუარესებს მის საცხოვრებელ პირობებს. ძალიან ხშირად, დევნილები მათთვის შეთავაზებული პირობების გამო უკმაყოფილებას გამოთქვამენ. ასევე, ხშირად გამოხატავენ უკმაყოფილებას მაშინ, როდესაც ისინი საცხოვრებლად რეგიონებში გადასვას. მართლაც, დევნილთა პრობლემის გადაჭრის პრობლემა მხოლოდ რეაბილიტირებული შენობები ვერ ჩაითვლება. ინფრასტრუქტურა, ადგილობრივი თვითმმართველობასთან ხელმისაწვდომობა, დასაქმების პრობლემა - ეს უმნიშვნელოვანესი საკითხებია, რასაც სახელმწიფო განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს.

ესაუბრა თეონა ალანია

გაზეთი „სინერჯია“ გამოდის ევროკომისიისა და ბრიტანული არასამთავრობო ორგანიზაცია „შერიგების რესურსების“ (CR) მხარდაჭერით. პროექტი: „კონფლიქტურ რეგიონებში ხელისუფლებების ანგარიშვალდებულების გაზრდა პოლიტიკური გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის ამაღლების გზით“.

„სინერჯიაში“ გამოქვეყნებულ მასალებში გამოთქმული მოსაზრებები შესაძლოა, ყოველთვის არ გამოხატავდეს ქსელის საერთო პოზიციას. ქსელი იცავს სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების უზენაეს ღირებულებას.